

VENDIM
Nr. 26, datë 22.5.2015

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja kryetar i Gjykatës Kushtetuese

Vladimir Kristo anëtar i “ “

Vitore Tusha anëtare e “ “

Altina Xhoxhaj anëtare e “ “

Fatmir Hoxha anëtar i “ “

Gani Dizdari anëtar i “ “

Besnik Imeraj anëtar i “ “

Fatos Lulo anëtar i “ “

Sokol Berberi anëtar i “ “

me sekretare Edmira Babaj, në datën 12.2.2015, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen nr. 71/38 Akti, që i përket:

KËRKUES: Gjykata e Rrethit Gjyqësor Vlorë

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, Këshilli i Ministrave

OBJEKTI: Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i nenit 55 të Kodit të Procedurës Civile (KPC-ja), sipas interpretimit të bërë nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë me vendimin unifikues administrativ nr. 3, datë 28.4.2014, si dhe i nenit 32/f, të ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008, “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”.

BAZA LIGJORE: Nenet 134/1, shkronja “d” dhe 145/2, të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë, si dhe nenet 68 e 70, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Sokol Berberi, shqyrtoi kërkesën e gjykatës referuese, parashtrimet e subjektit të interesuar, Këshillit të Ministrave, i cili ka kërkuar rrëzimin e kërkesës dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Paditësi ka paraqitur padi pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Vlorë (Gjykata referuese), me objekt: dëmshpërblim nga i padituri të shumës 10.000 euro për arsye të shkaktimit të dëmit pasuror dhe jopasuror të shëndetit dhe dinjitetit, nga të cilat 7000 euro për dëmin shëndetësor dhe shpirtëror dhe 3000 euro për diskriminimin moral. Kjo gjykatë ka filluar gjykimin e çështjes me paditës T.R. dhe me të paditur R.H. Nisur nga shkaku ligjor i padisë dhe objekti i padisë, mosmarrëveshja, sipas gjykatës, është vlerësuar si mosmarrëveshje e karakterit civil. Thelbi faktik i kësaj padie ka qenë pretendimi për shkaktim dëmi për shkak të diskriminimit gjatë procedurës së shkarkimit nga detyra të palës paditëse nga pala e paditur. Pala paditëse këtë pretendim e ka mbështetur te vendimi nr. 98, datë 9.10.2014, i Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi, që e ka konstatuar diskriminimin dhe ka individu-alizuar si përgjegjëse palën e paditur.

2. Në seancën e datës 29.9.2014, pala e paditur ka vendosur të paraqesë një kundërpadi, nëpërmjet së cilës kundërshton si akt administrativ absolutisht të pavlefshëm vendimin nr. 98/2014, të Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi. Në këtë seancë para gjykatës u shtrua për zgjidhje vendimarrja e ndërmjetme lidhur me gjykimin e kundërpadisë apo me mungesën e kompetencës lëndore të Gjykatës së

Rrethit Gjyqësor Vlorë dhe dërgimi pranë Gjykatës Administrative të Shkallës së Parë Tiranë. Gjykata referuese vërejtë se kundërpadia, në bazë të ligjit nr. 49/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, përbën lëndë gjykimi administrative, duke e interpretuar atë nga shkaku ligjor dhe objekti.

3. Sipas nenit 55, të Kodit të Procedurës Civile: *“Gjykata që gjykon padinë kryesore është kompetente për të shqyrtuar dhe kërkesat dytësore, kundërpadinë ose ndërhyrjen kryesore. Në këtë rast, gjykata merr vendim për bashkimin e tyre në një çështje të vetme”*. Ndërkohë që gjykata referuese ka evidentuar vendimin unifikues administrativ nr. 3, datë 28.4.2014 (vendimi unifikues nr. 3/2014) mbi këtë dispozitë, sipas të cilit: *“Nëse në një gjykim civil paraqitet një kundërpadi e natyrës administrative, gjykata që po shqyrton padinë nuk mund të shqyrtojë këtë kërkim të të paditurit, për shkak të mungesës së kompetencës lëndore të gjykatës që po shqyrton padinë. Nëse në një gjykim administrativ paraqitet një kundërpadi e natyrës civile, gjykata që po shqyrton padinë nuk mund të marrë në shqyrtim edhe kundërpadinë, për shkak se i mungon kompetenca lëndore e saj...”*.

4. Në këto kushte, Gjykata referuese, gjendur para bindjes se neni 55 i KPC-së, i interpretuar me vendimin unifikues administrativ nr. 3, datë 28.4.2014, është antikushtetues, si dhe faktit se moszbatimi i këtij vendimi unifikues do ta penalizonte gjyqtarin e caktuar për shqyrtimin e çështjes, vendosi pezullimin e gjyimit.

5. Me vendimin e ndërmjetëm nr. 902, datë 29.9.2014, gjykata referuese i ka kërkuar Gjykatës Kushtetuese që të vlerësojë papajtueshmërinë me Kushtetutën të nenit 55 të KPC-së, të interpretuar me vendim unifikues, sipas të cilit: *“Gjykata që gjykon padinë kryesore është kompetente për të shqyrtuar dhe kërkesat dytësore, kundërpadinë ose ndërhyrjen kryesore. Në këtë rast, gjykata merr vendim për bashkimin e tyre në një çështje të vetme”*, si dhe të nenit 32/f, të ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008, “Për organizimin dhe funksionimin e pushtetit gjyqësor”, sipas të cilit: *“...Janë shkelje shumë të rënda aktet dhe sjelljet që diskreditojnë rëndë pozitën dhe figurën e gjyqtarit: [...] f) moszbatimi i vendimit unifikues, si dhe i vendimeve të tjera të Gjykatës së Lartë, kur, sipas kodeve të procedurave, këto vendime janë të detyrueshme”*.

II

6. Gjykata referuese argumenton se nenet e sipërcituara janë në kundërshtim me nenet 42, 17 dhe 147/6 të Kushtetutës dhe nenin 6 të KEDNJ-së. Konkretisht, sipas kësaj gjykate ka shkelje të parimeve/standardeve të mëposhtme:

6.1 Gjykatës së caktuar me ligj, sepse disa çështje mund të bashkohen me njëra-tjetrën për shkak të natyrës juridike të përbashkët të kërtimeve, pavarësisht faktit të lidhjes së thjeshtë ose të ndërvarur apo shkakut ligjor që ato kanë. Për këtë arsye, nenet 55, 57 dhe 159, të KPC-së, *parashikojnë kompetencën për shkak të koneksitetit të çështjeve në një të vetme*. Për shkak të dobisë procedurale të shtuar, gjykata cedon para kompetencës territoriale apo lëndore dhe kumulon çështjet në gjykim në një të vetme. Me vendimin unifikues nr. 3/2014, Gjykata e Lartë ka ndryshuar ligjin dhe nuk e ka interpretuar atë në mënyrë pajtuese me Kushtetutën. Kriteret ligjore të titullimit të një gjykate si një “gjykatë kompetente” nuk janë qëllim në vetvete, por shërbejnë si garanci për elemente të tjera të procesit të rregullt ligjor.

6.2 Ekonomizimit të procesit, sepse çdo reformë ligjore duhet të mbajë parasysh parimin kushtetues të ekonomizimit të procesit gjyqësor në termat e kohëzgjatjes së arsyeshme të procesit. Duke spostuar, ndryshuar apo shuar kompetencën për shkak të koneksitetit para gjykatës civile dhe administrative të padisë civile dhe kundërpadi administrative dhe e anasjella, cenohet elementi i gjyimit brenda një afati të arsyeshëm dhe sjellja e autoriteteve përkatëse (Gjykata e Lartë/gjykatat) do të ishte shkak i mosrespektimit të këtij standardi.

6.3 Të së drejtës së mbrojtjes, sepse krahas funksionit primar të realizimit gjyqësor të të drejtave subjektive të shkelura të palës së paditur kundërpadi, kundërpadia kryen edhe një funksion tjetër

procedural dhe gjyqësor, ajo është një ndër strategjitë mbrojtëse të palës së paditur. Në këto kushte, vendimi unifikues nr. 3/2014 i ka hequr palës së paditur të drejtën që të ndikojë në bindjen e brendshme të gjyqtarit me përzgjedhjen e strategjisë mbrojtëse të kundërpadisë.

6.4 Sigurisë juridike, sepse ndarja e koneksitetit të çështjeve mes gjykatave civile dhe administrative krijon kushte faktike për vendime gjyqësore të formës së prerë të paqëndrueshme në kohë. Duke u ndarë çështja në dy gjykata të ndryshme dhe dy gjyqtarë të ndryshëm, ekzistojnë mundësitë që vendimet përfundimtare të kundërshtojnë njëra-tjetrën dhe sakaq të ushtrohet kërkesa për rishikim nga palët për shkak të dy vendimeve të formës së prerë kontradiktore, sipas pikave “d” ose “e”, të nenit 494, të KPC-së.

6.5 Kufizimeve kushtetuese, pasi cenimi i standardeve: të një gjykate të caktuar me ligj, të një gjykimi brenda një afati të arsyeshëm, të së drejtës së mbrojtjes, si dhe të sigurisë juridike nuk ndjek një qëllim apo interes publik, ndërkohë që nuk respekton edhe balancën mes përdorimit të mjeteve dhe justifikimit të qëllimit, duke kualifikuar ruajtjen e institutit procedural të kompetencës lëndore si qëllim dhe të drejtën për proces të rregullt ligjor si mjet, në kushtet kur duhet të ndodhte e kundërta.

6.6 Pavarësisë së gjyqësorit, pasi ligji nr. 9877, datë 18.2.2008, “Për organizimin dhe funksionimin e pushtetit gjyqësor” e ka kualifikuar moszbatimin e një vendimi unifikues si shkelje shumë të rëndë të pozitës dhe figurës së gjyqtarit, duke dalë përtej garancive kushtetuese të mbrojtjes së gjyqtarit, të sanksionuara nga neni 147/6 i Kushtetutës. Sjelljet dhe aktet që diskreditojnë rëndë figurën e një gjyqtari kushtetues, një gjyqtari të Gjykatës së Lartë apo një funksionari kushtetues duhet të jenë njëloj të kualifikuara edhe për gjyqtarët e shkallës së parë dhe të apelit. Moszbatimi i vendimeve unifikuese u faturohet vetëm dy kategorive të gjyqtarëve (shkallës së parë dhe apelit). Koncepti kushtetues i “akteve dhe sjelljeve që diskreditojnë rëndë figurën dhe pozitën e gjyqtarit” është sqaruar nga jurisprudenca e Gjykatës Kushtetuese, por edhe pa këtë sqarim ky nocion kushtetues është i vetësquarueshëm edhe në mungesë të ligjit detajues. Në këtë kontekst nuk mund të konsiderohet “shkelje shumë e rëndë” moszbatimi i vendimeve unifikuese apo vendimeve të tjera të Gjykatës së Lartë, që sipas kodeve të procedurave civile dhe penale janë të detyrueshme për gjykatat.

7. **Subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave**, ka prapësuar se:

7.1 Kërkesa e gjykatës referuese është haptazi e pabazuar, prandaj nuk duhej kaluar në seancë plenare.

7.2 Gjykata referuese nuk legjitimohet, pasi të gjitha argumentet i orienton mbi cenimin e parimeve dhe të standardeve kushtetuese nëpërmjet vendimit unifikues nr. 3/2014.

7.3 Në lidhje me objektin e parë të kërkesës, shfuqizimin e nenit 55 të KPC-së, vetë premisa e gjykatës referuese është që kjo dispozitë është në pajtim me Kushtetutën, prandaj kërkesa nuk ka shkak kundërshtimi juridik.

7.4 Në lidhje me objektin e dytë të kërkesës, shfuqizimin e nenit 32/f, të ligjit “Për organizimin e pushtetit gjyqësor”, gjykata referuese nuk legjitimohet, pasi kjo dispozitë nuk ka lidhje me zgjidhjen e çështjes konkrete. Neni 32/f nuk është dispozitë procedurale që rregullon procedurën e gjykimit.

8. **Subjekti i interesuar, Kuvendi**, nuk ka paraqitur parashtrime, pavarësisht faktit që është njoftuar me shkresën nr. 71 Akti, datë 18.12.2014.

III

Për legjitimimin e Gjykatës Referuese

9. Gjykata referuese legjitimohet t’i drejtohet Gjykatës Kushtetuese nëse plotëson kushtet e parashikuara nga neni 145/2 i Kushtetutës dhe neni 68 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese”. Neni 145/2 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë u njeh të drejtën gjyqtarëve që në çdo fazë të gjykimit, kur ata çmojnë se ligjet vijnë në kundërshtim me Kushtetutën, të mos i zbatojnë ato, duke vendosur pezullimin e çështjes dhe dërgimin e saj Gjykatës Kushtetuese. Përmbajtja e kësaj dispozite ka të bëjë me kontrollin kushtetues

të ligjeve të realizuara nga Gjykata Kushtetuese, por që për iniciues ka gjykatat e sistemit të zakonshëm, të cilat pezullojnë gjykimin kur gjatë shqyrtimit të një çështjeje gjyqësore ende të pazgjidhur, përfundimi i së cilës varet nga ligji konkret, çmojnë se ligji nuk është i pajtueshëm me Kushtetutën.

10. Gjykata në vazhdimësi ka vlerësuar se që të legjitimohet gjykata referuese, gjatë një kontrolli incidental të normës ligjore për papajtueshmëri me Kushtetutën, duhet që gjatë procesit gjyqësor: i) të ketë përcaktuar/ identifikuar ligjin që do të zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete; ii) të parashtrojë arsye serioze për antikushtetutshmërinë e këtij ligji, duke referuar në normat ose parimet konkrete të Kushtetutës; iii) të ketë krijuar bindjen se gjykimi nga ajo nuk mund të përfundojë në mënyrë të pavarur nga gjykimi në Gjykatën Kushtetuese; iv) të ketë hetuar nëse ka dispozita të tjera për të zgjidhur çështjen në gjykim dhe, nëse arrin në konkluzionin se ky është ligji i vetëm të cilit duhet t'i referohet për zgjidhjen e çështjes, të bëjë të gjitha përpjekjet për ta interpretuar atë në përputhje me Kushtetutën (*shih vendimet nr. 30, datë 17.6.2010; nr. 7, datë 27.2.2013; nr. 39, datë 30.6.2014 dhe nr. 7, datë 16.2.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Gjykata çmon të shprehet veçmas në lidhje me legjitimitimin e gjykatës referuese, sipas objektit të kërkesës që i përket shfuqizimit të dy dispozitave ligjore të ndryshme, bazuar mbi argumente të ndryshme.

A. Për kontrollin e kushtetutshmërisë së nenit 55 të KPC-së sipas interpretimit të vendimit unifikues administrativ nr. 3, datë 28.4.2014, në lidhje me nenin 42 dhe 17 të Kushtetutës

12. Gjykata vëren se gjykata referuese ka parashtruar pretendime të lidhura kryesisht mbi cenimin e standardit “gjykatë e caktuar me ligj”, dhe rrjedhimisht të së drejtës së mbrojtjes, të sigurisë juridike dhe të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm. Kjo gjykatë argumentet e veta i mbështet tek interpretimi i realizuar, me vendim unifikues të nenit 55 të KPC-së. Sipas saj, neni 55 i KPC-së e lejon gjykimin e një padie civile dhe të një kundërpadie administrative nga e njëjta gjykatë (ose *vice versa*), për shkak të parimit të koneksitetit, por vendimi unifikues e ka devijuar qëllimin e këtij neni, duke mos e mundur gjykimin e një padie së bashku me një kundërpadi, kur në kompetencë lëndore u përkasin gjykatave të ndryshme. Kështu, sipas gjykatës referuese, gjykatë e caktuar me ligj është gjykata që shqyrton padinë nga pikëpamja lëndore dhe kërkimet e tjera për shkak koneksiteti.

13. Gjykata konstaton se gjykata referuese në kërkesën e saj nisat nga premisa se neni 55 i KPC-së nuk ka elemente të dyshimta për jokushtetutshmëri, por vendimi unifikues nr. 3/2014 cenon standardet e procesit të rregullt ligjor sipas nenit 42 dhe 17 të Kushtetutës. Për rrjedhojë, Gjykata vëren se në thelb të kërkesës gjykata referuese ngre pretendime për papajtueshmërinë me parimet dhe standardet kushtetuese të vendimit unifikues të Gjykatës së Lartë.

14. Gjykata gjen me vend të ritheksojë se sipas nenit 145/2 të Kushtetutës, kur gjykata ose gjyqtari gjatë një procesi gjyqësor dhe në çdo kohë, kryesisht ose me kërkesë të palëve, çmon se ligji është antikushtetues dhe kur ka lidhje të drejtpërdrejtë midis ligjit dhe zgjidhjes së çështjes konkrete, nuk e zbaton atë, duke vendosur pezullimin e shqyrtimit të mëtejshëm të çështjes dhe dërgimin e materialeve të saj Gjykatës Kushtetuese për t'u shprehur për kushtetutshmërinë e ligjit. Sipas interpretimit literal që i bëhet kësaj dispozite, çështja e kushtetutshmërisë që i nënshtrohet gjykimit kushtetues gjatë kontrollit incidental ka si objekt një ligj, të cilin gjykata referuese e konsideron si të vesuar nga pikëpamja kushtetuese. Objekt i gjykimit kushtetues, në rastet kur kemi të bëjmë me një kërkesë në rrugë incidentale, është norma, pra rregullimi juridik. Prandaj, gjykata gjykon mbi normën dhe shprehet mbi dispozitën, që është parashikimi tekstual/gjuhësor i normës. Dispozita përbën mjetin e nevojshëm të aksesit të normës në gjykimin e gjykatës, gjykim i cili zhvillohet mbi normën, duke e krahasuar atë me përmbajtjen e parimeve dhe të standardeve kushtetuese.

15. Gjykata edhe në një vendim të mëparshëm është shprehur se “Kushtetuta i ka dhënë Gjykatës së Lartë autoritetin të njësojë ose ndryshojë praktikën gjyqësore, pra të mbajë qëndrime në çështje të

veçanta, me qëllim unifikimin e vendimmarrjes së gjykatave të zakonshme. Ky funksion ushtrohet nga Gjykata e Lartë duke tërhequr për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara çështje të caktuara. Sa më sipër, vjen si pasojë e pozicionit të saj si organi më i lartë i sistemit gjyqësor dhe lidhet me funksionin e përgjithshëm të saj për të siguruar uniformitetin e interpretimit të normave ligjore nga ana e gjyqtarëve të zakonshëm, përmes përcaktimit të linjave të interpretimit të cilave gjyqtarët duhet t'u përmbahen. Përfundimet në të cilat arrin Gjykata e Lartë nuk vlejnë vetëm për rastin konkret të zgjidhur prej saj, por për të gjitha rastet e ngjashme për gjykatat e tjera ose vetë kolegjet e thjeshta të asaj gjykate. Barazia në të drejta, mes të tjerash, përcakton edhe detyrimin për vendimmarrje të njëjtë dhe të qëndrueshme në çështje të ngjashme nga gjykatat e zakonshme [...]. Qëllimi i Gjykatës nuk është të vërë në diskutim vlerën që kanë vendimet unifikuese të Gjykatës së Lartë në rendin juridik dhe as detyrimin ligjor që kanë gjykatat më të ulëta që të marrin parasysh dhe zbatojnë në çështje analoge zgjidhjet e dhëna në këto vendime (*shih vendimin nr. 6, datë 17.2.2012 e Gjykatës Kushtetuese*).

16. Nisur nga këto konsiderata, Gjykata çmon se objekti dhe shkaqet e kërkesës, me të cilën ngrihet çështja e kushtetutshmërisë, përbëjnë thelbin (*thema decidendum*) e gjykimit kushtetues. Gjykata vëren se në rastin në shqyrtim edhe pse *de jure* në objektin e kërkesës gjykata referuese kërkon shfuqizim të normës ligjore (neni 55 i KPC-së), *de facto* argumentet i ka të orientuara vetëm mbi vendimin unifikues nr. 3/2014. Prandaj, edhe nga mënyra si e ka paraqitur gjykata referuese këtë çështje, në thelb, ajo del jashtë juridiksionit kushtetues.

17. Për rrjedhojë, në vlerësimin e Gjykatës, gjykata referuese nuk legjitimohet, pasi gjyqtari i juridiksionit të zakonshëm nuk mund të kërkojë kontrollin kushtetues të një vendimi unifikues të Gjykatës së Lartë, në kuptim të nenit 145/2 të Kushtetutës.

B. Për kontrollin e kushtetutshmërisë së nenit 32/f, të ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008, "Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë" në lidhje me nenin 147/6 të Kushtetutës

18. Gjykata referuese ka kërkuar si objekt të dytë të kërkesës shfuqizimin e nenit 32/f të ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008, "Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë", sipas të cilit: "*moszbatimi i vendimit unifikues [...] të Gjykatës së Lartë [...] përbën shkelje që diskrediton rëndë pozitën dhe figurën e gjyqtarit*".

19. Sikundër më lart është pasqyruar (§10), gjykata referuese që të legjitimohet gjatë një kontrolli incidental të normës ligjore për antikushtetutshmëri duhet që gjatë procesit gjyqësor të përcaktojë/të identifikojë ligjin që zbatohet për zgjidhjen e çështjes konkrete.

20. Në vlerësimin e Gjykatës, neni 32/f i ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008, "Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë" nuk ka lidhje të drejtpërdrejtë me procesin gjyqësor që po zhvillohej nga gjykata referuese, pasi nga zbatimi i kësaj norme ligjore nuk do zgjidhej ose do të pengohej çështja konkrete me objekt: dëmshpërblim për arsye të shkakut të dëmit pasuror dhe jopasuror të shëndetit dhe dinjitetit.

21. Për të gjitha sa më lart, gjykata referuese nuk plotëson kriteret e legjitimitit, në kuptim të nenit 145/2, të Kushtetutës dhe nenit 68, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese".

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 134, pika 1, shkronja "d" dhe 145/2, të Kushtetutës, si dhe të neneve 68, 69, 70 dhe 72, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletore Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Vladimir Kristo, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo, Besnik Imeraj

Anëtarë pjesërisht kundër: Gani Dizdari, Altina Xhoxhaj, Sokol Berberi

MENDIM PAKICE

1. Në çështjen me kërkues Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Vlorë dhe me objekt “Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën i nenit 55 të Kodit të Procedurës Civile, sipas interpretimit të bërë nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me vendimin unifikues administrativ nr. 3, datë 28.4.2014, si dhe i nenit 32/f, të ligjit nr. 9877, datë 18.2.2008, “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”, nuk pajtohem pjesërisht me vendimin e shumicës, lidhur me mungesën e legjitimitetit të kërkuesit për objektin e parë të kërkesës, ndaj e çmojmë të rëndësishme të shprehemi me mendim pakice.

2. Në qëndrimin e saj për këtë çështje, shumica shprehet se në rastin në shqyrtim edhe pse *de jure* në objektin e kërkesës gjykata referuese kërkon shfuqizim të normës ligjore, *de facto* dyshimet i ka të orientuara vetëm mbi vendimin unifikues nr. 3/2014, të Gjykatës së Lartë. Edhe nga mënyra si e ka paraqitur gjykata referuese këtë çështje, në thelb ajo del jashtë juridiksionit kushtetues, për rrjedhojë, në vlerësimin e Gjykatës, gjykata referuese nuk legjitimohet, pasi gjyqtari i juridiksionit të zakonshëm nuk mund të kërkojë kontrollin kushtetues të një vendimi unifikues të Gjykatës së Lartë, në kuptim të nenit 145/2, të Kushtetutës (§16-17 të vendimit).

3. Siç është evidentuar edhe nga shumica, kërkesa në rrugë incidentale, nëpërmjet së cilës gjykatat e zakonshme kanë akses në gjykimin kushtetues, rregullohet nga neni 145/2 i Kushtetutës dhe neni 68 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”. Sipas nenit 145/2 të Kushtetutës, kur gjykata ose gjyqtari gjatë një procesi gjyqësor dhe në çdo kohë, kryesisht ose me kërkesë të palëve, çmon se ligji është antikushtetues dhe kur ka lidhje të drejtpërdrejtë midis ligjit dhe zgjidhjes së çështjes konkrete, nuk e zbaton atë, duke vendosur pezullimin e shqyrtimit të mëtejshëm të çështjes dhe dërgimin e materialeve të saj Gjykatës Kushtetuese, për t’u shprehur për kushtetutshmërinë e ligjit. Në vendimin e saj, gjykata apo gjyqtari duhet të përcaktojë dispozitat e ligjit që çmon se janë të papajtueshme me normat ose parimet e Kushtetutës (§9 i vendimit).

4. Po kështu gjatë jurisprudencës së saj, kur ka zhvilluar kriteret e legjitimitetit të gjykatës referuese në kontrolle incidentale të normës ligjore, Gjykata ka theksuar se është detyrim i gjykatës referuese të zgjidhë dyshimet interpretative, duke i dhënë normës së zbatueshme një interpretim që përputhet me parimet kushtetuese. Në këto kushte, gjykata referuese është e detyruar të zbatojë, midis interpretimeve të mundshme, atë që konsiderohet se përputhet me parimin kushtetues, që në të kundërt do të cenohej. Në rast se ajo vlerëson se të gjitha interpretimet e mundshme bien në kundërshtim me Kushtetutën, atëherë duhet t’i drejtohet Gjykatës, duke kërkuar kontrollin e kushtetutshmërisë së normës të individualizuar si e zbatueshme në rastin konkret (*shih vendimin nr. 7, datë 16.2.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

5. Në çështjen konkrete, gjykata referuese është gjendur para detyrimit për zbatim të nenit 55 të KPC-së, për të cilin ka pasur interpretim me vendim unifikues të Gjykatës së Lartë. Pra, gjykata referuese nuk ka qenë në pozicionin që të bëjë interpretime pajtuese të normës ligjore me Kushtetutën, sepse këtë funksion e ka ushtruar Gjykata e Lartë me vendimin unifikues administrativ nr. 3/2014. Në këtë situatë, gjykata referuese ka vlerësuar se mënyra si është interpretuar për t’u zbatuar neni 55 i KPC-së, nëpërmjet një vendimi unifikues, shkaktonte probleme kushtetutshmërie, prandaj i është drejtuar Gjykatës, duke kundërshtuar dispozitën përkatëse, e cila sipas saj paraqitet e vesuar nga pikëpamja kushtetuese, si pasojë e interpretimit të dhënë asaj Gjykata e Lartë.

6. Në rastet kur kemi të bëjmë me një kërkesë në rrugë incidentale, objekt i gjyimit kushtetues është

norma, pra rregullimi juridik, dhe në rast se gjykata referuese gjendet përballë një interpretimi të dhënë me vendimin unifikues, ajo nuk mund ta ndryshojë atë duke bërë një interpretim të ndryshëm, që e konsideron të pajtueshëm me Kushtetutën, por mund të gjykojë mbi normën në kuptimin që i është dhënë nga vendimi unifikues. Nëse gjykata vlerëson se kjo normë, sipas interpretimit të dhënë nga vendimi unifikues, që konkretizon zbatimin e saj, është e papajtueshme me Kushtetutën, ajo mund të kërkojë jokushtetutshmërinë e normës, duke u nisur nga detyrimi për të mos zbatuar asnjë dispozitë ligjore që çmohet se vjen në kundërshtim me Kushtetutën. Në përputhje me këtë linjë arsyetimi, është detyrë e gjyqtarit të zakonshëm të përcaktojë objektin dhe standardin kushtetues të cenuar në funksion të inicimit të gjykimit kushtetues (*shih dhe mendimin paralel në vendimin nr. 6, datë 17.2.2012, të Gjykatës Kushtetuese*).

7. Edhe në një nga çështjet e gjykuara së fundmi nga Gjykata, lidhur me kontrollin incidental të dispozitave të interpretuara, me vendimin unifikues administrativ nr. 3/2013, të Gjykatës së Lartë, Mbledhja e Gjyqtarëve vlerësoi nëse gjykata referuese *kishte ngritur dyshime serioze* për antikushtetutshmërinë e dispozitave ligjore si kriter legjitimitimi. Ajo nuk e rrëzoi kërkesën me argumentin se kishte vendim unifikues për dispozitat objekt shqyrtimi, duke u hapur kështu rrugë kontroleve incidentale të dispozitave ligjore për të cilat ka vendime unifikuese (*shih vendimin nr. 46, datë 30.7.2014, të Mbledhjes së Gjyqtarëve*).

8. Në rastin konkret, gjykata referuese ka argumentuar mjaftueshëm dhe ka parashtruar pretendime serioze se ndodhej para një situatë ku zgjidhja e çështjes varej nga norma, e cila, sipas kuptimit të dhënë nga vendimi unifikues administrativ nr. 3/2014, bie ndesh me disa parime dhe standarde kushtetuese. Për rrjedhojë, mendojmë se kërkuesi duhej legjitimuar për objektin e parë të kërkesës, në kuptim të nenit 145/2 të Kushtetutës, dhe shumica duhej të kishte shqyrtuar themelin e pretendimeve mbi nenin 55 të KPC-së.

Anëtarë: Gani Dizdari, Altina Xhoxhaj, Sokol Berberi